

Sak KM 4/10

Forslag til endringer i kirkeloven

Kirkemøtekomitéens merknader

Komiteen kan innholdsmessig i stor grad slutte seg til Kirkerådets forslag til vedtak, men ønsker en tydeligere henvisning til demokratireformen. Komiteen ønsker derfor at støtte til nye lovformuleringer begrunnes i at disse følger opp demokratireformen, en prosess Den norske kirke og Stortinget har vært sammen om.

Komiteen legger vekt på at bispedømmerådene allerede har blitt hørt gjennom høringsprosessen som Kirkerådet gjennomførte høsten 2012. Dette var en del av departementets arbeid med å utarbeide Prop. 78 L. Medlemmene i Kirkemøtet har da i all hovedsak allerede hatt en anledning til å uttale seg om forslag til endringer i kirkeloven. I komiteen er det et mindretall som i utgangspunktet ønsker lovfesting av at alle leke representanter i alle bispedømmer skal velges ved direkte valg.

Sak KM 4/13 og sak KM 10/13 er tett knyttet sammen, men komiteen ser likevel viktigheten av en tydelig avgrensning mellom disse to sakene. Hvilke valgordninger som er hensiktsmessige til valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet, er i hovedsak et spørsmål som skal behandles under sak KM 10/13, mens sak KM 4/13 må avgrenses til hva Kirkemøtet ønsker å melde inn til Stortingets behandling av saken.

Komiteen finner at forslaget til lovendringer støtter opp om demokratireformens forutsetninger, med fokus på sterk demokratisk legitimitet og forankring hos kirkemedlemmene. Komiteen går derfor inn for å støtte lovforslaget.

Punkt 3.2.3 i Prop. 78 L kan forstås dithen at det kun åpnes for bruk av flertallsvalg dersom det ikke fremmes alternative lister. Komiteen er opptatt av at fremtidige kirkemøter må kunne vurdere hvilken form for flertalls- eller forholdstallsvalg som best sikrer intensjonen i demokratireformen.

Et flertall i komiteen ønsker samtidig at det skal kunne stilles flere lister til valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet i 2015. Flertallet i komiteen mener at Kirkemøtet på eget initiativ bør gå inn for å åpne for flere lister i 2015, og også markere dette i uttalelsen. Et mindretall i komiteen mener at flertallsvalg med supplerende nominasjon kan være et fullgodt alternativ til å åpne for alternative lister. Komiteen viser ellers til behandling av valgordninger i sak KM 10/13.

Selv om preferansevalg ved valgene i 2009 og 2011 ikke fungerte etter intensjonene, er komiteen opptatt av at senere kirkemøter også skal kunne benytte seg av preferansevalg dersom dette skulle vurderes som formålstjenlig.

Komiteen legger merke til at departementet i sine vurderinger i Prop. 78 L bruker formuleringen «alternative lister». Forholdstallsvalg, slik det praktiseres i for eksempel

kommunestyrevalg, er mellom likeverdige lister fremmet av forskjellige partier. Et flertall i komiteen ønsker derfor å bruke formuleringen «lister», for ikke å antyde en binding til en valgordning der en nominasjonskomité først må fremme én liste og der andre lister anses å være «alternative».

En videre diskusjon om de forskjellige valgordninger mener komiteen hører hjemme i sak KM 10/13, og det henvises til denne for en grundigere gjennomgang av disse.

Kirkeloven § 4 første ledd er foreslått endret i tråd med at straffeloven er endret. Endringen gjelder kun opphevelsen av bestemmelsen om ikke å være fradømt stemmerett i offentlige anliggender for å ha kirkelig stemmerett. Kirkeloven § 4 første ledd sier også at kirkemedlemmer har stemmerett fra det året de fyller 18 år. Denne bestemmelsen har ikke vært foreslått endret i nåværende forslag til lovendring. Kirkeloven § 24 sjuende ledd er ikke foreslått fjernet, og dette leddet gir Kirkemøtet mulighet til å vedta ytterligere forsøk med stemmerettsalder 15 år uten tidsbegrensning (jf. Prop. 78 L, pkt. 3.2.2).

Komiteen viser til tidligere Kirkemøtevedtak, sak KM 06/03 der Kirkemøtet ønsket en endring i kirkeloven § 4 slik at 15-åringer kunne få stemmerett ved kirkevalg. Dette ble begrunnet med å involvere ungdom. 15 år er den religiøse myndighetsalder og stemmerett vil bidra til økt engasjement for kirkevalget. Komiteen kan ikke se noen vesentlige innvendinger mot at ungdom som har fylt 15 år får stemmerett. Å senke stemmerettsalderen vil være et bidrag til å utvikle den demokratiske kulturen i kirken.

På bakgrunn av bred støtte i Kirkemøtet 2013 for å gjøre 15 år som stemmerettsalder permanent og gode erfaringer fra forsøksordningen ved de tre siste kirkevalg, mener komiteen det er grunnlag for å endre stemmerettsalder i kl § 4 til 15 år allerede nå. Dette vil medføre behov for endring i § 24 sjuende ledd.

Kirkemøtets vedtak

Kirkemøtet har følgende synspunkter på Prop. 78 L til Stortingets behandling av endringer i kirkeloven:

1. Kirkemøtet legger vekt på at demokratireformen i Den norske kirke fullføres slik at kirkens organer får en sterk demokratisk legitimitet og forankring hos kirkemedlemmene, med etablering av reelle valgmuligheter, økt bruk av direktevalg, og kirkevalg samtidig med offentlige valg, i tråd med kirkeforliket mellom de politiske partiene på Stortinget 10. april 2008.
2. På denne bakgrunn støtter Kirkemøtet forslagene i Prop. 78 L til endringer i kirkeloven:

I lov 7. juni 1996 nr. 31 om Den norske kirke gjøres følgende endringer:

§ 4 overskriften skal lyde:

§ 4 Stemmerett og valg.

§ 4 første ledd skal lyde:*

Hvert medlem av Den norske kirke som bor i soknet og som senest i det år det stemmes vil ha fylt 18 år, *har* kirkelig stemmerett.

* Se vedtakspunkt 6 nedenfor

§ 4 nytt fjerde ledd skal lyde:

Kirkelige valg holdes samtidig med, og i lokaler i umiddelbar nærhet av, valg til Stortinget eller fylkesting og kommunestyre.

Nåværende § 4 fjerde ledd blir nytt femte ledd.

§ 23 første ledd bokstav d skal lyde:

d) sju andre leke valgt ved flertalls- eller forholdstallsvalg, hvorav minst fire velges direkte av bispedømmets stemmeberettigede medlemmer,

§ 23 andre ledd første punktum skal lyde:

Presten og *de leke* medlemmene velges sammen med et tilsvarende antall varamedlemmer for fire år.

§ 24 første ledd første punktum skal lyde:

Kirkemøtet består av medlemmene av bispedømmerådene og *ett medlem valgt etter nærmere regler fastsatt av Kirkemøtet.*

§ 24 åttende ledd oppheves.

Forslagene følger i vesentlig grad Kirkerådets anbefalinger.

3. Kirkemøtet merker seg departementets vurderinger (3.2.3 i proposisjonen) om valgform ved valg til bispedømmeråd. Framtidige kirkemøter må kunne vurdere hvilken form for flertalls- eller forholdstallsvalg som best sikrer intensjonen i demokratireformen, herunder også bruk av preferansevalg.

4. Kirkemøtet ønsker at det skal kunne stilles flere lister fra og med kirkevalget i 2015.
5. Kirkemøtet viser til Kirkerådets høringssvar til Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet av 14.12.2012.
6. Kirkemøtet går inn for en permanent kirkelig stemmerettsalder på 15 år. Kirkemøtet ber derfor Stortinget vurdere om det er mulig nå å lovfeste kirkelig stemmerett for medlemmer av Den norske kirke som senest i det år det stemmes vil ha fylt 15 år.